

tants documents catalans, y la de Sàsser, posantse en relació ab la Societat sarda d'història patria. Reembarcantse cap al continent, al detenirse a Florencia tingué la contrarietat de trobar tancats l'arxiu y la biblioteca. Feu una curta estada a Bolonya, y partí després cap a Venècia, últim arxiu italià que s'havia proposat estudiar, y 'l més interessant pera l'Orient català després dels de Palerm y Roma.

Durant la seva estada a Venècia, el Sr. Rubió y Lluch se consagrà a terminar y completar en l' *Archivio di Stato* de dita ciutat, les recerques començades ja en l'any 1896. Aquesta volta no solament s'hi arreplegaren noves y curioses notícies sobre dit episodi en els registres dels *Misti* y foren ampliades les dels *Commemorials*, publicades en els volums editats pel Sgr. Ricardo Predelli, y adquirits per l'*Institut d'Estudis Catalans*, sinó que s'estudiaren col·leccions no aprofitades abans, fins per investigadors ben coneguts com Thomas en son *Diplomatarium veneto-levantinum*, a saber, els registres de *Lettere di Collegio* y els *Sindicati pactorum*, etc., que no oferiren tant interès com era de creure. El còdech del *Sindicati* examinat, referent a l'època objecte de dit estudi (n. 56), conté emperò 'ls següents documents interessants pera l'història d'Aragó, quals folis assenyallem sense altre objecte que facilitar el treball dels estudiosos :

Aragó : 46, 47, 149, 151, 176, 177, 178, 182, 199, 205, 208, 209, 214, 218, 220, 221, 247, 250, 291, 296, 307, 327, 346, 363, 395, 413, 420, 423, 427, 514, 523.

Mallorca : 45, 55, 60, 65, 83, 192, 197, 199, 205, 208, 214, 219, 220, 307, 327, 405.

Perpinyà : 182.

Sardenya : 199, 205, 208, 214, 219, 220, 307, 327.

L'investigació de l'Arxiu de Venècia donà per resultat el descobriment de curioses notícies sobre les lluytes entre la República y la Companyia catalana al establirse a Grecia, y sobre 'l comerç català, ab Atenes y Tebes, que 's feya generalment pels mallorquins.

El Sr. Rubió y Lluch, en vista de la proximitat del curs, que l'obligava a retornar a Barcelona, se vegé en la necessitat d'aplaçar per altre ocasió 'l seu projectat viatge a Grecia, pera estudiar de nou, y ab més preparació y detenció qu'en 1896, els països que constituïren el Ducats catalans d'Atenes y Neopatria.

Publicacions importants d'interès pera la nostra història.

Les obres d'història catalana dignes d'esment publicades en 1907, són : el volum XIe del *Manual de Novells Ardits, vulgarment apellat Dietari del antich concell barceloní*, obra que 's ve publicant a despeses de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest volum comprèn els anys 1632-1636. El *Dietario de Barcelona en la década de 1767 á 1777, según un manuscrito inédito de D. Juan Sagarriga*, publicat per D. Cosme Parpal. *Historia d'Igualada*, vol. I (Barcelona, 1907), de Mossen Joan Segura. *Notes històriques del Bisbat de Barcelona*, volum segon, per Mossen Joseph Más. D. Joseph Salarrullana ha donat a l'estampa a Çaragoça un volum de *Documentos correspondientes al reinado de Sancho Ramirez* (1063-1094), els que corresponen al període anterior a la unió de la Corona Aragonesa a la Casa de Barcelona, y son d'interès pera 'ls historiadors catalans.

Pot igualment interessar en alguna manera a nosaltres l'obra *D. Diego Hurtado de Mendoza, conde de la Corzana* (1650-1720); *Estudio histórico* per D. Antoni Rodríguez Villa (Madrid, 1907).

Ha sortit en 1907, encara que ab la data del any anterior, el volum XIe de la *Colección de Cortes de los Antiguos Reynos de Aragón y de Valencia y Principado de Cataluña*, que publica l'Academia de la Historia y que comprèn les Corts de Barcelona de

1412-1413, les de Tortosa y Montblanch de 1414 y com a suplement de volums anteriors, documents de les de 1305 y 1307 y del Parlament de 1357. (Vegis la crònica de la SECCIÓ JURÍDICA, aon s'en fa major referencia.)

Colaboració estrangera a l'història de Catalunya.

Durant l'any 1907, les publicacions d'historiògrafs estrangers referents a Catalunya quasi han igualat en nombre y segurament han sobrepujat en importància a les dels nacionals.

El professor Enrich Finke de Friburg, que havia donat a llum en 1902 una obra sobre Bonifaci VIII ⁽¹⁾, ab documents interessantíssims hàbilment triats de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, ha publicat ara un altre llibre de no menys interès pera nosaltres: *Papsttum und Untergang des Templerordens* (Munich, 1907, 2 vol.), ont ha estudiat ab especial cura l'intervenció del nostre rey Jaume II en les qüestions de la extinció de la Milícia del Temple ⁽²⁾. L'erudit helenista anglès Guillem Miller, llegí un treball sobre 'ls catalans a Atenes en la *British and American Society of Rome*. M. Jules Coulet ha fet estampar una notable y extensa monografia sobre l'ofici que 's celebra a la catedral de Girona en honor de Carlesmany considerat com a sant: *Étude sur l'office de Gérone de saint Charlemagne* (Montpellier, 1907); es una obra mestra d'investigació y de crítica sobre punts de tan obscurs orígens. M. S. Mitrani-Samaritan ha fet en la *Revue des Études Juives* un petit estudi de l'estat d'opinió del pobles de la Corona d'Aragó envers els jueus y dels efectes dels sermons contra la sinagoga ab posterioritat a la catàstrofe de 1391, valentse d'un sermó en llengua vulgar de Sant Vicens Ferrer, del qual n'ha publicat part D. Roch Chabàs. En la mateixa revista francesa ha publicat en Joaquim Miret y Sans *Le massacre des Juifs de Monclus*, noticia històrica de la destrucció d'aquella aljama israelita de l'alt Aragó, per l'invasió dels Pastorells en 1320.

En la monografia de M. Guiraud, *Le Palais des Rois d'Aragon et de Majorque à Montpellier*, publicada en les *Mémoires de la Société archéologique de Montpellier* (vol. III, 1907) hi havem vist documents inèdits referents a Jaume I, y una nova y fundada explicació del fet d'haver hostatjat la mare del sobirà en el casal dels Tornamira abans del part y d'algunes concessions fetes a aquella vila. En el mateix volum hi ha altre treball de M. Giraud, *L'antique cimetière Saint-Firmin de Montpellier et ses abords*, aont tracta de la concessió del lloch del cementiri feta pel rey en Jaume en 1237, al prior de Sant Fermí, pera construirhi cases y botigues, acompanyant també varis curiosos documents inèdits.

Deu indicarse que dóna encara documents inèdits del rey de Mallorca, del any 1281 y 1286, referents als molins de Carabottes, M. Berthelé en la mateixa publicació de la Societat arqueològica montpellerenca, en els quals el fill de Don Jaume I pacta 'l condomini de drets feudals ab l'abat de Sant Guillem del Desert y ratifica la venda feta al bisbe de Lodève per dit monastir dels seus dominis y rendes sobre aquells molins. Y en dit volum de les *Mémoires*, se fa menció d'una comunicació del seu corresponent M. Merlu, del contingut del ms. del *Petit Thalamus*, conservat al British Museum, en el que hi són transcrits els privilegis del rey Don Jaume, en 1245, sobre l'elecció dels cònsuls.

El petit treball de M. Basset, *La siège d'Almeria*, no aporta cap nova segura als fets de Jaume II y per lo contrari moltes de les notes que adueix, tretes d'historiadors sarrains,

(1) *Aus den Tagen Bonifaz VIII* (Munich, 1902).

(2) Vegis la secció de NOTÍCIES BIBLIOGRÁFIQUES.